

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Кафедра _____ соціології і публічного управління
(назва)

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
КОМП'ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ СОЦІОЛОГІЧНИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ

_____ (назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ перший (бакалаврський)
перший (бакалаврський) / другий (магістерський)

галузьзнань _____ 05 Соціальні та поведінкові науки
(шифр і назва)

спеціальність _____ 054 Соціологія
(шифр і назва)

освітня програма _____ Соціологія управління
(назви освітніх програм спеціальностей)

вид дисципліни _____ професійна підготовка (обов'язкова)
(загальна підготовка (обов'язкова/вибіркова) / професійна підготовка (обов'язкова/вибіркова))

форма навчання _____ денна
(денна/заочна)

Харків – 2023 рік

Семінарське заняття №1. (6 год.)
Сутність вибіркового методу в соціології

1. Елементи теорії комбінаторики, теорії ймовірностей та математичної статистики в контексті формування вибіркової сукупності.
2. Випадкові величини: функція розподілу ймовірностей дискретних випадкових величин, варіаційний ряд.
3. Деякі статистичні міри: середнє арифметичне, дисперсія, стандартне відхилення.
4. Суцільні та вибіркові методи: переваги і недоліки.
5. Основні вимоги до вибірових досліджень.
6. Вибірка для пілотажного дослідження.
7. Розв'язання задач

Література: 1-6

Семінарське заняття №2. (6 год.)

Обсяг вибіркової сукупності.

1. Параметри генеральної сукупності.
2. Джерела та збір інформації про генеральну сукупність.
3. Вибіркова сукупність та вибірка. Статистики ВС.
4. Вибірка як елементи генеральної сукупності, вибірка як метод формування вибіркової сукупності, репрезентативність вибірки, складові оцінювання репрезентативності вибірки, випадкові та систематичні помилки репрезентативності, планована помилка дослідження, рівні планованої помилки, похибки, промах, обсяг і метод як показники репрезентативності вибірки, дизайн ефект.
5. Порядок визначення меж генеральної сукупності.
6. Зв'язок понять «об'єкт дослідження», «генеральна сукупність», «основа вибірки», «одиниці відбору», «одиниці спостереження».
7. Цикли між етапами технологічної схеми. Зв'язок між циклами і методами формування вибірки. Кількість циклів, відбір / зміна відбору, зміна величини імовірності. Приклад циклічної технологічної схеми формування вибіркової сукупності.
8. Розрахунок обсягу вибірки: методом пропорцій та за допомогою довірчих інтервалів.
9. Оцінювання обсягу вибірки та випадкової помилки.
10. Поняття нескінченної генеральної сукупності, три види нескінченностей, мінімальний обсяг вибірки для різних видів нескінченно великої генеральної сукупності.
11. Значення планованої помилки до і після польового етапу. Точкове та інтервальне оцінювання. Помилка інтервального оцінювання.
12. Розв'язання задач

Література: 1-6

Семінарське заняття №3. (6 год.)

Прості імовірнісні й складні імовірнісні методи відбору.

1. Поняття імовірнісних методів відбору як самостійних методів відбору і як проміжного етапу в складних методах відбору.
2. Власне випадкові методи: схема урн, таблиця випадкових чисел, генератор випадкових чисел.

3. Систематичний відбір з випадковим початком: процедура, сфера застосування, алгоритм.
4. Гніздова вибірка: проблема аналізу даних. Приклади реалізації вибірок простими імовірнісними методами.
5. Зв'язок між простим імовірнісним методом відбору і помилкою дослідження.
6. Поняття складного методу відбору.
7. Види відбору. Відмінність і схожість між методами вибірки і видами відбору.
8. Багатоступінчата вибірка і комбінована: спільне та відмінне, переваги і недоліки, сфера застосування.
9. Стратифікована вибірка: поняття страти, проблема відбору страти, спосіб формування страти, проблема кількості страт, пропорційний і непропорційний розподіл обсягу вибірки по стратах, переваги й недоліки, сфера застосування.
10. Формування вибірки з урахуванням дизайн ефекту. Виокремлення страт, перерозподіл обсягу, структура домогосподарств, спосіб розрахунку дизайн ефекту.
11. Нестрогі випадкові методи відбору: спрямована, квотна, стихійна.
12. Основні випадки застосування, види та межі використання, переваги і недоліки. Формування одноступеневої та багатоступеневої не строго випадкових вибірок.
13. Класифікація і характер помилок репрезентативності для таких методів відбору. Розрахунок основних характеристик вибірки.
14. Теоретичний розподіл (дані статистики) як показник репрезентативності вибірки (якості соціологічної інформації).
15. Поняття територіальної вибірки, випадки її застосування. Приклади формування репрезентативних та не репрезентативних територіальних вибірок.
16. Структура населення цільової території. Джерела інформації щодо контрольних ознак вибірки. Приклади формування вибірки за місцем навчання / роботи / дозвілля / покупки. Поняття малих вибірок, їх репрезентативна здатність.
17. Розв'язання задач

Література: 1-6

Семінарське заняття №4. (6 год.)

Вибірки для крос-культурних та міжнародних порівняльних досліджень.

Проектування і проведення досліджень на час проведення виборчих кампаній

1. Типологія масштабних соціологічних досліджень.
2. Проект вибірки та організація польового етапу.
3. Специфіка формування вибірки для проведення крос-культурних досліджень в режимі моніторингу та міжнародних проектів з метою порівняння.
4. Зв'язок між вибіркою та порівняльною здатність отримуваної інформації.
5. Приклади формування вибірок великими дослідницькими центрами України.
6. Приклади формування вибірок деякими міжнародними проектами.
7. Основні принципи проектування дослідження типу Exit poll.
8. Проведення Exit poll в режимі оперативного дослідження та в режимі on line.
9. Специфіка генеральної сукупності та одиниць відбору, відбору потенційного респондента.
10. Менеджмент польового етапу.

11. Документальний супровід польового етапу. Захист інформації.
12. Основні принципи проектування дослідження Rolling poll.
13. Стихійна вибірка. Цілеспрямований відбір. Вибірка "сніговий ком".
14. Розв'язання задач

Література: 1-6

Семінарське заняття №5. (6 год.)

Забезпечення якості вибіркового соціологічного дослідження. Ремонткування вибірки

1. Поняття якості соціологічної інформації та якості соціологічного дослідження.
2. Структура інтегральної характеристики «якість».
3. Репрезентативність як інтегральна характеристика, класифікація і характер помилок репрезентативності.
4. Зв'язок між помилками і моделлю вибірки. Шляхи мінімізації помилок.
5. Оцінні помилки, їх інтерпретація. Доступність, дизайн-ефект тощо.
6. Менеджмент польового етапу соціологічного дослідження.
7. Методики для оцінки впливу інтерв'юера. Контроль роботи інтерв'юера (маршрут, час опитування респондента, кількість інтерв'ю, кількість відвідувань тощо).
8. Опис соціологічного дослідження у наукових та публіцистичних працях.
9. Методи ремонтування вибірки. Зв'язок між проведенням польового етапу і необхідністю ремонтування вибірки. Методи ремонтування вибірки.
10. Поняття ремонтування вибірки і корекції даних, вагового коефіцієнту.
11. Корекція статистично визначеного обсягу вибірки. Корекція неоднорідності зібраних даних.
12. Корекція розподілів соціальнодемографічних характеристик респондентів. Корекція відповідей, які різко виділяються. Корекція пропущених відповідей. Проблема кореляції між контрольними ознаками (соціально-демографічними показниками).
13. Метод зважування і відсікання.
14. Джерела інформації про генеральну сукупність. Визначення відсоткових пропорцій контрольних ознак згідно даних статистики. Репрезентація соціально-демографічних ознак респондентів.
15. Розв'язання задач.

Література: 1-6

Семінарське заняття №6. (6 год.)

Комп'ютерне інформаційне середовище

1. Інтернет як засіб комунікації та джерело інформації. Комунікаційні можливості Інтернету: електронна пошта, форум, блог, чат, ICQ (QIP, Jabber, MSN, IM), Skype. Методи реєстрації та можливості використання.
2. Соціологічні інформаційні ресурси у Інтернеті: асоціації (<http://www.sau.kiev.ua/reference.html>, <http://www.sau-kiev.org.ua/>, <http://rosa.socio.msu.ru/>, <http://www.europeansociology.org/>, <http://www.asanet.org/>), електронні журнали, форуми (<http://forum.gfk.ru/>), клуби (<http://www.gorod.org.ru/>, <http://club.fom.ru/>), статистичні бюлетені, базиданихсоціологічноїінформації.
3. Пошук соціологічної літератури <http://www.soc.univ.kiev.ua/LIB/OUT/> .

4. Принципи роботи пошукових систем. Компоненти : spider, crawler, indexer, the database та search engine results engine. Формулювання запиту для пошуку: логічні оператори and, or, not, *, +, &, &&.
5. Складний пошук (http://www.google.com.ua/advanced_search?hl=uk, <http://yandex.ru/advanced.html>, http://meta.ua/adv_search.asp?q).
6. Використання словоформ, синонімів, доменних імен та діапазонів.
7. Каталогізатори літератури та інших ресурсів.
8. Інтернет-ресурси, де можна знайти статистичну інформацію (держкомстати, облстати та бюро статистичної інформації <http://www.ukrstat.gov.ua/>, <http://www.ukrcensus.gov.ua/> , <http://www.gks.ru/>, <http://www.worldstat.org>, <http://www.cvk.gov.ua/>, CIAfactbook<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/> та інші).
9. Банки даних соціологічних опитувань: відкриті, умовно відкриті та закриті ресурси. <http://www.europeansocialsurvey.org/>, <http://www.cessda.org/accessing/catalogue/> та інші ресурси http://www.cessda.org/related/other_archives/.
10. Реєстрація для доступу у бази даних. <http://essedunet.nsd.uib.no/>
11. Розв'язання задач

Література: 1-6

Семінарське заняття №7. (6 год.)

Програма соціологічного дослідження, що проводиться з використанням Інтернету

1. Обмеження та специфіка проведення соціологічних досліджень у Інтернеті. Формулювання проблеми.
2. Визначення об'єкту та предмету дослідження. Уточнення та адаптація головних понять. Попередній системний аналіз об'єкту досліджень.
3. Особливості пілотажного дослідження. Висування робочих гіпотез. Стратегічний план дослідження. Характеристики генеральної сукупності.
4. Специфіка формування вибірки. Планування головних процедур збору та аналізу даних. Використання телефонної та комп'ютерної техніки для збору інформації. Переваги використання САПІ.
5. Інтерфейс оператора та інтерфейс адміністратора. Проведення соціологічних опитувань через електронну пошту. Формування бази даних адрес. Програмування опитування, що проводиться через електронну пошту.
6. Особливості формату питань для анкети, що розсилається через електронну пошту. Формат запитальника. Методи автоматичного та напівавтоматичного аналізу. Часові рамки та сценарії розсилки.
7. Робочий план дослідження. Дизайн анкети. Створення опитувальників у <http://www.surveymonkey.com> та <http://survey.univ.kiev.ua>. Типи питань. Визначення соціальних показників, які можна досліджувати у Інтернеті.
8. Розв'язання задач

Література: 1-6

Семінарське заняття №8. (6 год.)

Опитувальна оболонка Google form

1. Створення нового опитування.

2. Параметри опитувальника: загальні, навігація та структура, публікація та доступ, повідомлення та керування даними. Можливість імпорту опитувальника. Види шаблонів оформлення.
3. Поняття групи питань.
4. Створення нової групи, заголовки та опис групи. Додавання питань до групи.
5. Параметри питань: код, питання, допомога, тип, перевірка, обов'язковість питання, розташування, додаткові атрибути.
6. Фіксовані та новостворені типи питань.
7. Стандартні списки альтернатив (набори міток). Створення списку альтернатив.
8. Типи питань: масиви, текстові, списки, одно та багато альтернативний вибір, ранжовані питання.
9. Атрибути питань. Вигляд питань та альтернатив. Використання шаблонів та форматування вигляду питань та альтернатив.
10. Використання умовних операторів переходу та принцип їх побудови. Тестування опитувальника.
11. Публікування опитувальника, анонс та запрошення до опитування. Формування вибірки. Збір результатів опитування.
12. Експорт у SPSS.

Література: 1-6

Список джерел Основна література:

1.	Chapter 2: Sociological Research Methods URL: https://www.gcsnc.com/site/handlers/filedownload.ashx?moduleinstanceid=106970&dataid=89367&FileName=chap02.pdf
2.	A Quick Guide to Quantitative Research in the Social Sciences URL: A Quick Guide to Quantitative Research in the Social Sciences
3.	Social Research Methods and Design (29 навчальних відео). URL: https://www.youtube.com/playlist?list=PLirEzjzoHKvxaX8zZuFUSAi4jdukeexwx
4.	Sociology - Strategy Videos (7 навчальних відео). URL: https://www.youtube.com/playlist?list=PLYSuG-KZy7JAX8zBJxvvn2N55WpAN02v
5.	Sociology for UPSC Mains Civil Services IAS - Strategy to write in-depth Answers (156 навчальних відео). URL: https://www.youtube.com/watch?v=rIhqqQQilTA&list=PLYSuG-KZy7JDFWh1oAMvzNLbaLZGY5Ina
6.	Паніна Н. В. Технологія соціологічного дослідження: Курслекцій /2 видання, / Інститут соціології НАНУ. – К. : Ін-т соціології НАН України, 2007. – 320 с.